

Utrecht University

**Samenhang Woonafstand, Contactfrequentie, Kwaliteit van
Coparenting en het Welbevinden van Adolescenten met
Gescheiden Ouders**

Wout Hazeleger en Saskia Bakker

Utrecht University

Bachelorthesis Pedagogische Wetenschappen
(Cursuscode: 200600042)

Thesisdocent: Dr. Inge van der Valk
2^e beoordelaar: Zoë Rejaän MSc

Inleverdatum: 1 juli 2021

Abstract

While more adolescents grow up in multiple households after divorce, questions arise about how this affects their well-being. In this research three relevant aspects related to a parental divorce were examined to predict adolescent well-being in The Netherlands. These aspects are distance between parental households, parent-adolescent contact frequency and quality of coparenting. The data in this research were used from the project 'Where do I belong', resulting in data from N = 188 adolescents from divorced parents. Analysis consisted of multiple regression analyses to calculate the association between the separate aspects and well-being, the aspects all together and including interaction effects. The hypothesis was to find a positive association between contact frequency and coparenting and well-being, a negative association for distance between parental households and association with the interaction effects. The results showed quality of coparenting to be the strongest predictor of adolescent well-being after divorce. Distance between the parental households turned out to have the most unexpected outcome. Despite expectations and literature-study, adolescents with greater distance between parental households had higher scores on well-being. The interaction effect of coparenting and distance between parental households showed a trend significant negative association, meaning higher quality of coparenting and a bigger distance between parental household showed association with lower well-being and vice-versa. In conclusion, it can be said that the individual aspects examined in this study have limited meaning in predicting adolescent well-being after divorce. Distance between parental households after divorce and coparenting quality are closely associated. Further research could investigate the role of social economic status from parents, the degree of conflict between parents and quantity of moving between parental households.

Inleiding

Eén op de drie huwelijken in Nederland eindigt in een echtscheiding. Dit aantal is de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleven, evenals het aantal betrokken kinderen (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS] 2020, 2018). Desondanks bleek er wel een stijging te zijn van het aantal kinderen dat niet bij beide ouders woont. In 2017 woonde dertig procent van de vijftienjarigen niet bij beide ouders, wat een toename was van tien procent ten opzichte van 1997 (CBS, 2018). Kinderen worden niet alleen geboren binnen een huwelijk en juist kinderen van ongehuwde ouders lopen een groter risico dat hun ouders uit elkaar gaan, dit is mogelijk een verklaring voor de toename van kinderen die niet bij beide ouders wonen (CBS, 2018). Scheiding - zowel van gehuwde ouders als van ongehuwde ouders - heeft voor alle gezinsleden gevolgen, zo ook voor kinderen (Amato, 2010). Zo is uit vele onderzoeken gebleken dat scheiding een hoge associatie heeft met lagere niveaus van het welbevinden van kinderen (King et al., 2017; Amato, 2010). Het

is van belang om te onderzoeken welke factoren daarbij een rol spelen. In het verleden gingen kinderen van gescheiden ouders veelal bij de moeder wonen (Steinbach, 2018). Sinds de wetwijziging in 1998 is er echter automatisch sprake van gezamenlijk gezag na scheiding (Antokolskaia, 2011). Co-ouderschap omschrijft het min of meer gelijk verdelen van het ouderschap en hierbij wonen kinderen ongeveer evenveel bij beide ouders (Poortman en Van Gaalen, 2017; CBS, 2020). Coparenting richt zich op het vormgeven van het ouderschap na scheiding: hoewel ouders zijn gescheiden van hun rol als romantische partners, behouden ze hun rollen als ouderlijke partners en is het doel een coöperatieve en constructieve relatie met hun voormalige partner te onderhouden om het welzijn van hun kinderen voorrang te geven op hun eigen onenigheid (Gasper et al., 2008). Sinds de invoering van Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding in 2009 is het aantal ouders dat bij scheiding voor coparenting kiest ruim gestegen (Poortman & Van Gaalen, 2017; Antokolskaia, 2010). Coparenting lijkt het beste vorm te krijgen als de woonafstand tussen gescheiden ouders klein is (CBS, 2020). Wanneer de ouders verder uit elkaar wonen is er bijvoorbeeld meer tijd, geld en afstemming nodig rondom het vormgeven van coparenting (Bakker & Mulder, 2012). Het huidige onderzoek richt zich specifiek op het kind in de adolescentiefase met de vraag of er verbanden zijn tussen de woonafstand tussen gescheiden ouders, de contactfrequentie tussen ouder en adolescent en de kwaliteit van coparenting en in hoeverre deze een rol spelen op het welbevinden van de adolescent.

Coparenting

Co-ouderschap betreft voornamelijk de praktische verdeling van het ouderschap na scheiding en hoeveel tijd de kinderen bij beide ouders doorbrengen. Wanneer ouders na scheiding het gezag, de zorg en verantwoordelijkheden voor hun kinderen delen en de kinderen ongeveer evenveel tijd doorbrengen in beide ouderlijke woningen is sprake van coparenting (CBS, 2020; Feinberg, 2003; Lamela et al., 2015). Studies hebben aangetoond dat adolescenten die opgroeien in gezinnen waar sprake is van co-ouderschap even goed of zelfs beter functioneren dan degene die voornamelijk bij één ouder verblijven. Zij voelen zich gemiddeld meer betrokken bij beide ouders en hebben minder last van stress door de behoefte voor hun moeder te zorgen (Nielsen, 2011; Wadsby et al., 2014). Belangrijke aspecten van succesvol coparenting zijn de manier waarop ouders hun ouderschap vormgeven en de relatiekwaliteit met beide ouders vóór de scheiding (Vanassche et al., 2013; Schum & Stolberg, 2007). Bij succesvol coparenting staat het effectief coördineren van de zorg voor het kind centraal en zetten de ouders hun eigen conflicten opzij. Belangrijke elementen zijn goede communicatie en samenwerking tussen de ouders, respectvol met elkaar om kunnen gaan en de kinderen niet in het ouderlijke conflict betrekken. Wanneer er sprake blijft van conflicten tussen de ouders bemoeilijkt dit de vormgeving van coparenting (Schum &

Stolberg, 2007; van Dijk et al., 2020). Enerzijds blijkt vooral in de basisschoolleeftijd coparenting en ook het wonen in twee verschillende huizen goed te werken. Bij kinderen vóór de basisschoolleeftijd is coparenting veeleisender en vraagt het meer planning van de ouders, oudere kinderen kunnen daarentegen beter hun voorkeur kenbaar maken over waar ze willen wonen (Poortman en van Gaalen, 2017). Anderzijds blijkt uit een kwalitatieve studie in Zweden dat adolescenten zich ontworteld kunnen voelen door het leven in twee huizen. De adolescenten uit dit onderzoek hadden behoefte aan stabiliteit, nabijheid en continuïteit; echter ervoeren zij verantwoordelijkheden voor hun ouders en stelden zij de behoeften van ouders boven die van henzelf (Johnsen et al., 2018). Hoewel een scheiding gepaard kan gaan met het ontwikkelen van probleemgedrag bij adolescenten, stelt Beckmeyer (2014) dat dit niet verschilt tussen de verschillende typen coparenting. Daarentegen blijkt dit toch minder aan de orde te zijn wanneer ouders een coöperatieve vorm van coparenting ontwikkelen en onderhouden na hun scheiding (Lamela et al., 2015). Bakker en Mulder (2012) stellen dat een kleine woonafstand een voorwaarde kan zijn voor het voortzetten van coparenting.

Woonafstand

In 2014 bleek een groot deel van de ouders die uit elkaar gingen, binnen een redelijke afstand (minder dan vijf kilometer) van elkaar te gaan wonen. Er lijkt een aantal factoren mee te spelen in de woonafstand tussen ouders zoals de leeftijd van de kinderen, hoogte van het gezinsinkomen en de woonomgeving (CBS, 2020). De gemiddelde afstand waarover mensen met kinderen verhuizen na scheiding is kleiner dan die van mensen zonder kinderen. Met name vaders met thuiswonende kinderen verhuizen over de kortste afstand ten opzichte van de gezamenlijke woning na een scheiding (Feijten & van Ham, 2007; Mulder & Malmberg, 2011). In de praktijk leidt co-ouderschap tot verschillende contactfrequenties tussen ouders en kinderen, bijvoorbeeld door verschillende indelingen van dagen. De regeling waarbij een kind éénmaal per twee weken een weekend bij de vader verblijft, wordt steeds minder vaak gezien. In deze situaties kwam uit onderzoek naar voren dat de band met de vaders minder sterk was, dan in regelingen waar de contactfrequentie gelijkverdeeld was tussen beide ouders (CBS, 2020; Spruijt & Duindam, 2009). Co-ouderschap vereist een hogere mate van coördinatie en samenwerking van de ouders en van de kinderen vraagt het dat zij veel moeten reizen (Spruijt & Duindam, 2009). Diverse onderzoeken hebben aangetoond dat wanneer er sprake is van co-ouderschap ouders dichterbij elkaar wonen dan ouders van wie de kinderen voornamelijk bij de vader of de moeder wonen (Bakker en Mulder, 2013; Hakovirta en Broberg, 2007; Poortman & van Gaalen, 2017; Thomas et al., 2017). Zo kunnen de kinderen zelfstandig bij beide ouders langs blijven gaan en kunnen ze vanuit beide woningen hun school, sport, hobby's en vrienden bereiken (Bakker en Mulder, 2013; Gram-Hanssen en Bech-Danielsen, 2008). Ook verhuizing *an sich* is al van invloed

op het welbevinden van adolescenten (Anderson et al., 2014). Evenals de woonafstand tussen ouders, maar deze kan verkleind worden door frequent telefonisch- en mailcontact (Viry, 2014). Daarnaast blijkt steun vanuit de sociale omgeving, waaronder de buurt, een mediërende factor te zijn op het welbevinden van de adolescent (Cho, 2020).

Welbevinden

Welbevinden is "een overkoepelende term die wordt gebruikt om het niveau van welbevinden te beschrijven dat mensen ervaren op basis van hun subjectieve evaluaties van hun leven" (Diener & Ryan, 2009, p. 391). De mate van welbevinden kan worden gemeten middels verbaal en non-verbaal gedrag (Diener & Ryan, 2009), bijvoorbeeld met behulp van de Cantril-ladder (Cantril, 1967). Er is veel onderzoek gedaan naar het niveau van welbevinden van kinderen van gescheiden ouders. In veel daarvan wordt aangetoond dat zij over het algemeen een hoger risico hebben op gedrags-, psychische en academische problemen (Amato, 2000, 2010; Lansford, 2009). Zo is er meer kans op internaliserende en externaliserende gedragsproblemen (Weaver & Schofield, 2015), depressieve klachten (Sands et al., 2017) en verminderde schoolprestaties (Frisco et al., 2007). Echter, niet voor alle kinderen met gescheiden ouders gelden dezelfde uitkomsten op het niveau van welbevinden. Er zijn veel complexe combinaties van factoren aanwezig die hierop van invloed kunnen zijn (Lansford, 2009). Zo wordt wat betreft de rol van contact, enerzijds in de literatuur gevonden dat adolescenten waarbij er sprake is van coparenting een hoger niveau van welbevinden ervaren, vergeleken met adolescenten die leven in een eenouder- of een samengesteld gezin (Bjarnason et al., 2010; Poortman, 2018). Anderzijds is er ook aangetoond dat er geen significant verschil is in het niveau van welbevinden van adolescenten wanneer zij binnen een intact gezin wonen of afwisselend bij de ouders wonen (Wadsby et al., 2014; Meggiolaro & Ongaro, 2014). Ook blijkt dat juist het contact met de ouder en de mate waarin zij betrokken waren bij de opvoeding voorafgaand aan de scheiding van belang is. Zo resulteert het wonen bij een ouder die voorheen in mindere mate betrokken was bij de opvoeding in een lager niveau van welbevinden bij adolescenten (Poortman, 2018).

Huidige onderzoek

In het huidige onderzoek staat de volgende vraag centraal: 'Zijn er verbanden tussen de woonafstand tussen gescheiden ouders, de contactfrequentie tussen ouder en adolescent en de kwaliteit van coparenting en in hoeverre spelen deze een rol in het welbevinden van de adolescent?'. Om deze vraag te beantwoorden worden er drie deelvragen onderzocht: (1) 'Is er samenhang tussen de woonafstand van gescheiden ouders en het welbevinden van adolescenten?', (2) 'Is er samenhang tussen de contactfrequentie van de gescheiden ouders en hun (adolescente) kinderen en het welbevinden van de adolescenten?', (3) 'Is er samenhang tussen de kwaliteit van

coparenting en het welbevinden van adolescenten?'. Als laatste zal ook worden nagegaan in hoeverre deze concepten met elkaar gerelateerd zijn. Als de woonafstand tussen ouders klein is, kunnen adolescenten hun bestaande school, vriendenkring en vrijetijdsactiviteiten voortzetten en de ondersteuning vanuit de bestaande sociale omgeving blijven ontvangen (Gram-Hanssen en Bech-Danielsen, 2008; Bakker en Mulder, 2013; Cho, 2020). Daarnaast beschreef Viry (2014) dat de woonafstand tussen ouders mogelijk samenhangt met het welbevinden van de adolescent. Hierdoor wordt een negatieve samenhang tussen woonafstand en welbevinden verwacht. Er wordt daarnaast verwacht een positieve samenhang tussen de contactfrequentie tussen ouders en adolescenten en het niveau van welbevinden van adolescenten te vinden. Bij adolescenten die hun vader eens per twee weken een weekend zagen, was de band vaak minder sterk dan bij adolescenten die hun vader vaker zagen (CBS, 2020; Spruijt & Duindam, 2009). Coöperatief coparenting lijkt het meest succesvolle type coparenting en geeft de minste kans op het ontwikkelen van probleemgedrag bij adolescenten (Lamela et al., 2015). Ten aanzien van de kwaliteit van coparenting wordt verwacht een positieve samenhang te vinden met het welbevinden van adolescenten. Tot slot is de verwachting dat de drie variabelen ook onderling significant met elkaar samenhangen evenals interactie-effecten te vinden tussen de variabelen, bijvoorbeeld doordat Bakker en Mulder (2012) stellen dat een kleine woonafstand een voorwaarde kan zijn voor het voortzetten van coparenting.

Methoden

Steekproef

De data voor het huidige onderzoek werden verzameld binnen het eerste meetmoment van het project 'Where do I belong'. Dit is een longitudinale studie naar het thuisgevoel van adolescenten van gescheiden ouders uit Utrecht en omgeving, met drie meetmomenten en een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve methoden. Het huidige onderzoek maakte gebruik van data uit de kwantitatieve vragenlijsten vanuit het eerste meetmoment. De respondenten waren adolescenten met gescheiden ouders (N = 188). Hun leeftijd varieerde tussen de 11 en 19 jaar, met een gemiddelde van 14,34 jaar (SD = 1,88). De gemiddelde leeftijd van de deelnemende meisjes was 14,55 jaar (N = 115; SD = 1,88) en van de jongens 14,01 jaar (N = 73; SD = 1,84). Van de adolescenten was 71,3% van de ouders gescheiden, 26,1% van de ouders zijn uit elkaar (niet getrouwd, samenwonend) en bij 2,7% van de adolescenten 'anders'. Op het moment van de dataverzameling woonde 23,4% van de adolescenten bij moeder, 3,2% woonde bij vader, 62,8% woonde afwisselend bij vader/moeder en bij 4,3% van de adolescenten was de woonsituatie 'anders'.

Procedure

De respondenten werden geselecteerd middels een gemakssteekproef. Voor deze steekproef werd via diverse kanalen geworven en gebruik gemaakt van de sneeuwbalmethode om verdere respondenten te werven. Er werd de deelnemers gevraagd toestemming te verlenen voor het gebruik van de binnen het onderzoek af te nemen data. En er werd zeer zorgvuldig en strikt vertrouwelijk met de gegevens omgegaan. Alle data werden gecodeerd en geanonimiseerd tot niet herleidbare gegevens. Herleidbare gegevens werden zo snel mogelijk verwijderd, tenzij er toestemming was gegeven voor benadering voor vervolgonderzoek. De dataverzameling bestond uit online vragenlijsten, het bijhouden van dagboeken en aanvullend konden getrainde studenten van de Universiteit Utrecht op huisbezoek gaan om interviews af te nemen. De deelnemers kregen na elk van de drie meetmomenten ieder een cadeaubon van € 10,-. Het project 'Where do I belong' is goedgekeurd door de Facultaire Ethische Toetsingscommissie van de Universiteit Utrecht. Binnen het huidige onderzoek werd enkel gebruik gemaakt van de gegevens die afkomstig zijn uit de online door adolescenten ingevulde vragenlijsten.

Instrumenten

Welbevinden. Welbevinden werd gemeten met behulp van de *Cantril-Ladder* (Cantril, 1967), een instrument om algemene levenssatisfactie te meten. De adolescenten werd gevraagd om aan te geven hoe zij zich voelden, door hier een cijfer aan toe te kennen. Een "1" betekende dat het heel erg slecht ging en een "10" betekende dat het heel erg goed met de adolescent ging. De *Cantril-Ladder* blijkt een valide en betrouwbaar meetinstrument om het niveau van welbevinden te meten, ook onder adolescenten (Levin & Currie, 2014).

Coparenting. Kwaliteit van coparenting werd gemeten middels de subschalen ouderlijk conflict, ouderlijk respect/coöperatie en triangulatie van de *Coparenting Behaviour Questionnaire* (CBQ; Schum & Stolberg, 2007). De CBQ is een gestandaardiseerd meetinstrument dat ouderschap en coparenting meet zoals het ervaren werd door adolescenten. De CBQ blijkt een valide en betrouwbaar instrument (Macie & Stolberg, 2003; Schum & Stolberg, 2007). In de vragenlijst kon de adolescent op alle items een antwoord geven op een Likert schaal variërend van 1 (*bijna nooit*) tot 5 (*bijna altijd*). Bij alle schalen werden – na hercodering van omgekeerde gepoolde items – de gemiddelden van de items per schaal gebruikt als indicator. De subschaal ouderlijk conflict bestond uit 10 items. Een voorbeelditem was: "Mijn ouders klagen over elkaar". De betrouwbaarheid van deze schaal was α .93. De subschaal ouderlijk respect/coöperatie bestond uit 8 items. Een voorbeelditem uit deze schaal was: "Mijn moeder wil dat ik een goede band heb met mijn vader". De betrouwbaarheid van deze

schaal was $\alpha .84$. De subschaal triangulatie bestond uit 6 items. Een voorbeelditem van deze schaal was: "Wanneer mijn ouders ruzie maken, voel ik mij gedwongen om partij te kiezen". De betrouwbaarheid van deze schaal was $\alpha .74$. De gemiddelden van alle items van de drie subschalen werden samengevoegd tot één schaalscore ($\alpha = .90$), waarbij een hoge score een hoge kwaliteit van coparenting reflecteerde.

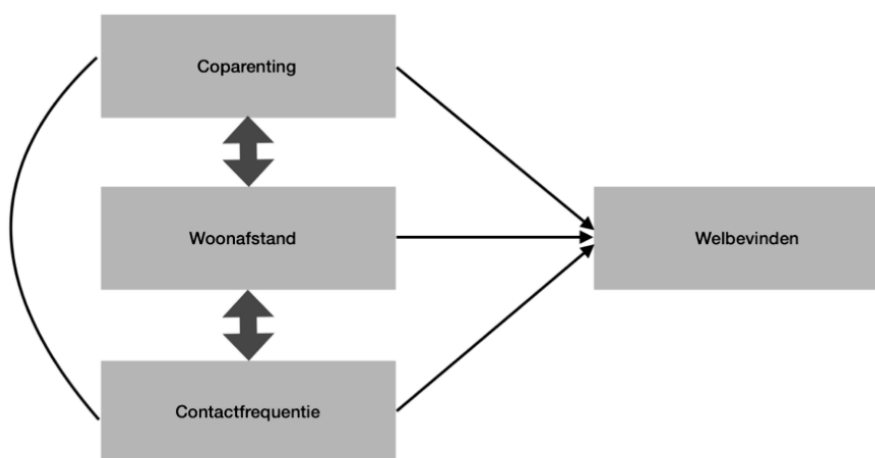
Woonafstand. Binnen de vragenlijst konden de adolescenten aangeven wat de postcodes waren van beide ouders. De woonafstand tussen ouders werd bepaald door middel van de postcodes van beide ouders. Van de 188 deelnemende adolescenten hebben 92 adolescenten de postcodes van beide ouders opgegeven. De data van de postcodes van ouders was een zeer accurate meting van de woonafstand van ouders. Gezien het grote aantal missings bij de postcodes van ouders, werd deze aangevuld door gebruik te maken van aanvullende data waarbij de adolescent werd gevraagd: "Wonen je ouders bij elkaar in de buurt?". De adolescent had hierbij vier antwoordcategorieën: "mijn ouders wonen in dezelfde buurt", "mijn ouder wonen in dezelfde stad/hetzelfde dorp, maar in een andere buurt", "mijn ouders wonen in een andere stad/dorp" en "weet ik niet". Op basis van de data van de postcodes van ouders werd de gemiddelde afstand in kilometers (km) voor de antwoordcategorieën berekend. Hiermee werden de volgende gemiddelde aantal km per categorie bepaald: "Mijn ouders wonen in dezelfde buurt", gemiddelde van 1,11 km. "Mijn ouders wonen in dezelfde stad/hetzelfde dorp, maar in een andere buurt", gemiddelde van 3,17 km. "Mijn ouders wonen in een andere stad/dorp", gemiddelde van 16,59 km. "Weet ik niet", deze categorie werd als missing data gelabeld. De missings in de data van de woonafstand tussen ouders werden aangevuld door de berekende gemiddelden aan te vullen. Missing data werd hiermee verminderd van 96 naar 5.

Contactfrequentie. Tot slot werd de contactfrequentie tussen ouder en adolescent gemeten met behulp van de *Residential Calendar*. De adolescent werd hier gevraagd om een schema in te vullen waarin hij/zij aangaf welke dag/nacht hij/zij bij vader of moeder verbleef. Specifiek werd hierbij gevraagd of het dag/nacht schema wisselde per week en zo ja, dan werd deze volledig voor een maand ingevuld. Uit de data van de *Residential Calendar* werd een schaalscore gemaakt, welke het gemiddeld aantal dagen/nachten bij vader per week representeerde. Hoe hoger het aantal dagen/nachten de adolescent bij vader verbleef, hoe lager het aantal dagen/nachten de adolescent bij moeder verbleef.

Analyseplan

De verklarende onderzoeksvraag van het huidige onderzoek luidde: 'Zijn er verbanden tussen de woonafstand tussen gescheiden ouders, de contactfrequentie tussen ouder en adolescent en de kwaliteit van coparenting en in hoeverre spelen deze

een rol in het welbevinden van de adolescent?'. Om deze onderzoeksvraag te beantwoorden werden er een drietal deelvragen opgesteld waarin de samenhang tussen de predictoren (woonafstand, contactfrequentie ouder – adolescent en kwaliteit van coparenting) en de afhankelijke variabele (welbevinden adolescent) werd onderzocht, zie Figuur 1. Om de onderzoeksvraag te beantwoorden werd gebruik gemaakt van *null hypothesis significance testing* (NHST) waarbij er getoetst werd met een Pearson correlatiecoëfficiënt en bij het interpreteren van de uitkomsten een significantieniveau van $\alpha = .05$ werd aangehouden. Middels enkelvoudige regressieanalyses werd onderzocht of er sprake was van samenhang tussen de afhankelijke variabele welbevinden en de predictoren los van elkaar. Vervolgens werd door middel van een multiële regressieanalyse het model met predictoren uitgebreid middels de enter methode. Het model werd hier stapsgewijs uitgebreid met de predictoren in de volgorde: woonafstand, contactfrequentie, coparenting kwaliteit, alle predictoren inclusief hoofdeffecten en tot slot het model inclusief eventuele interactie-effecten. Voor het uitvoeren van een multiële regressieanalyse diende er aan de volgende assumpties te worden voldaan. Ten eerste het meetniveau van de variabelen, de afhankelijke variabele is minimaal van interval/ratio-meetniveau, de predictoren zijn van minimaal interval/ratio meetniveau of dichotome variabelen. Ten tweede uitschieters en lineariteit. Om de lineariteit te controleren werd per predictor een spreidingsdiagram gemaakt en tevens gecontroleerd op uitschieters. Tot slot werd er gecontroleerd op multicollineariteit, om een goed onderscheid tussen de invloed per predictor te kunnen maken werd uitgegaan van een "Tolerance" < 0.1 en "VIF" > 10 . Alle assumpties werden gecontroleerd alvorens de analyses uit te voeren.

Figuur 1. Conceptueel model van deze studie

Resultaten

In totaal hebben 188 adolescenten tussen de 11 en 19 jaar oud deelgenomen aan het onderzoek. Het merendeel van de adolescenten had gescheiden ouders en woonde afwisselend bij vader en moeder. Zie Tabel 1 voor aanvullende achtergrondgegevens van de respondenten.

Tabel 1

Frequentietabel data respondenten

	<i>N</i>	<i>%</i>
<i>N</i>	188	100
Sekse		
Jongens	73	38.8
Meisjes	115	61.2
Status ouders		
Ouders gescheiden	134	71.3
Ouders uit elkaar	49	26.1
Anders	5	2.7
Woonsituatie		
Wonen bij moeder, soms/regelmatig contact met vader	44	23.4
Wonen bij vader, soms/regelmatig contact met moeder	6	3.2
Afwisselend wonen bij vader/ moeder	118	62.8
Wonen bij moeder, geen contact met vader	12	6.4
Anders	8	4.3

Zie Tabel 2 voor de gemiddelden, ranges en standaarddeviaties van de variabelen die in deze analyses werden meegenomen. Hier is onder andere te zien dat de adolescenten over het algemeen een redelijk hoog niveau van welbevinden ervaren met een 7.51 op een schaal van 1 tot 10.

Tabel 2

Totaal, gemiddelde, range en standaarddeviatie van de variabelen in de analyses

	<i>N</i>	<i>Range</i>	<i>Mean</i>	<i>SD</i>
Leeftijd	188	11.00-19.00	14.34	1.88
Woonafstand	183	0.00-59.10	8.74	9.71
Contactfrequentie*	166	0.00-7.00	2.34	1.63
Kwaliteit coparenting**	140	2.29-5.00	4.02	0.57
Welbevinden	186	3.00-10.00	7.51	1.46

Noot. * Gemiddeld aantal dagen per week bij vader. ** Kwaliteit coparenting is een variabele met 5 antwoordcategorieën, waarin een 1 staat voor lage kwaliteit van coparenting en een 5 staat voor hoge kwaliteit van coparenting.

Voorafgaand aan de analyses werd gestart met het controleren van de assumpties en ondanks uitschieters op woonafstand werd ervoor gekozen om deze wel in de analyses mee te nemen. Juist ook de respondenten waarvan de ouders ver uit elkaar woonden boden relevante informatie voor het onderzoek, omdat zij onderdeel waren van de steekproef en de populatie representeerden. Er was tevens een uitschieter op kwaliteit van coparenting. Deze respondent beoordeelde de kwaliteit van coparenting tussen ouders als zeer hoog, maar haalde een zeer laag cijfer voor welbevinden. Dit resultaat zou mogelijk door andere factoren verklaard kunnen worden en werd daarom verwijderd. Tot slot werden de variabelen woonafstand, contactfrequentie en coparenting voor model 5 gecentreerd alvorens interactie-effecten aan te maken. In Tabel 3 is te lezen hoe de variabelen onderling met elkaar samenhangen. Hieruit bleken vooral coparenting en welbevinden sterk en positief met elkaar samen te hangen. Contactfrequentie en woonafstand hingen bij een $\alpha = .05$ niet significant, maar wel trendsignificant negatief met elkaar samen bij $\alpha = .10$. Dit gold ook voor welbevinden en woonafstand, die echter positief met elkaar samenhangen.

Tabel 3

Correlatietabel variabelen

	1.	2.	3.	4.
1. Woonafstand	-			
2. Contactfrequentie	-.13*	-		
3. Coparenting	-.01	.04	-	
4. Welbevinden	.13*	-.06	.40**	-

Noot. ** $p < .001$, * $p < .10$

Woonafstand en welbevinden

De eerste deelvraag luidde: 'Is er samenhang tussen de woonafstand van gescheiden ouders en het welbevinden van adolescenten?'. Uit de enkelvoudige regressieanalyse bleek geen significante samenhang tussen woonafstand en welbevinden en omgekeerd, zie Tabel 4, model 1. Het effect bleek echter wel trend significant te zijn bij $p < .10$. De samenhang was positief: een grotere woonafstand tussen ouders ging dus samen met een hoger niveau van welbevinden van adolescenten en omgekeerd.

Contactfrequentie en welbevinden

De tweede deelvraag luidde: 'Is er samenhang tussen de contactfrequentie van de gescheiden ouders en adolescenten en het welbevinden van de adolescenten?'. Uit de regressieanalyse bleek dat er geen samenhang bestond tussen bovengenoemde variabelen, zie Tabel 4, model 2. Dit betekent dat de hoeveelheid contact die

adolescenten hebben met ouders na scheiding geen rol speelde in het gerapporteerde welbevinden.

Tabel 4

Enkelvoudige en multiële regressieanalyses van woonafstand, contactfrequentie, kwaliteit van coparenting en mate van welbevinden van adolescenten, uitgebreid met interactie-effecten

	R ²	B	F	Std. Error	Beta (β)	t	p
Model 1	.02		2.99	1.42			.09**
Intercept		7.36		1.40		52.16	< .001*
Woonafstand		.02		.01	.13	1.73	.09**
Model 2	.004		.65	1.40			.42
Intercept		7.69		.19		40.38	< .001*
Contactfrequentie		-.05		.07	-.06	-0.80	.42
Model 3	.16		26.79	1.22			< .001*
Intercept		3.86		.74		5.20	< .001*
Coparenting		.95		.18	.40	5.18	< .001*
Model 4	.19		11.74	1.20			< .001*
Intercept		3.79		.75		5.06	< .001*
Woonafstand		.02		.01	.18	2.37	.02*
Contactfrequentie		-.07		.07	-.08	-1.09	.29
Coparenting		.96		.18	.41	5.35	< .001*
Model 5	.20		6.76	1.19			< .001*
Intercept		3.83		.75		5.12	< .001*
Woonafstand		.03		.01	.22	2.75	.01*
Contactfrequentie		-.07		.07	-.08	-1.04	.30
Kwaliteit Coparenting		.94		.18	.40	5.22	< .001*
Woonafstand x Contactfrequentie		-.01		.01	-.07	-.95	.35
Woonafstand x Coparenting		-.04		.02	-.15	-1.83	.07**
Contactfrequentie x Coparenting		-.07		.12	-.04	-.56	.58
Model 6							
Intercept	.20		12.80	1.19			< .001*
Woonafstand		.19		.09	1.15	2.20	.03*
Coparenting		1.28		.24	.54	5.23	< .001*
Woonafstand x Coparenting		-.04		.02	-1.32	-1.93	.056**

Noot: * significant effect bij $p < .05$, ** trend significant effect bij $p < .10$

Coparenting en welbevinden

De derde deelvraag onderzocht de samenhang tussen kwaliteit van coparenting en het welbevinden van adolescenten en bleek positief significant, zie Tabel 4, model 3.

Deze positieve samenhang betekende dat een hoge kwaliteit van coparenting na scheiding samen bleek te gaan met een hoger niveau van welbevinden bij adolescenten en omgekeerd.

Woonafstand, contactfrequentie, coparenting en welbevinden

In het vierde model werden alle predictoren als hoofdeffecten meegenomen in een

multipele regressieanalyse, zie Tabel 4, model 4. Kwaliteit van coparenting bleek in dit model de sterkste, positieve voorspeller voor het niveau van welbevinden. Dit betekende dat een goede kwaliteit van coparenting samenhang met een hoger niveau van welbevinden en omgekeerd. Daarnaast bleek woonafstand in dit model significant, terwijl deze in model 1 trend significant was. Een grotere woonafstand hing samen met een hoger niveau van welbevinden en omgekeerd. Contactfrequentie bleek tot slot geen significante voorspeller van welbevinden.

Woonafstand, contactfrequentie, coparenting en welbevinden, uitgebreid met interactie-effecten

In het vijfde model werden de hoofdeffecten van de variabelen inclusief alle interactie-effecten opgenomen in een multipele regressieanalyse, zie Tabel 4, model 5. In dit model bleken kwaliteit van coparenting en woonafstand beiden een positieve samenhang hadden met welbevinden. Dit betekent dat een goede kwaliteit van coparenting en een grotere woonafstand beiden samenhangen met een hoger niveau van welbevinden en omgekeerd. Het interactie-effect tussen woonafstand en kwaliteit van coparenting toonde daarentegen een trend significant negatieve samenhang met welbevinden. Dit betekent dat wanneer er sprake is van een grote woonafstand en de kwaliteit van coparenting hoog is, dit samenhang met een lager niveau van welbevinden bij adolescenten en omgekeerd. Contactfrequentie en de bijbehorende interactie-effecten waren wederom niet significant. Tot slot werden alle (trend)significante predictoren meegenomen in model 6, zie Tabel 4. Hier werd gezien dat kwaliteit van coparenting de grootste voorspeller bleek voor het niveau van welbevinden van adolescenten, gevolgd door woonafstand en het interactie-effect woonafstand – kwaliteit van coparenting.

Additionele analyses

Op basis van het literatuuronderzoek en de hypothesevorming werd een negatieve samenhang tussen woonafstand en welbevinden verwacht. Wanneer ouders verder uit elkaar wonen, zou dit negatief samenhangen met het welbevinden van adolescenten. Uit de analyses bleek echter dat er sprake was van een positieve samenhang. Om dit onverwachte resultaat te verklaren, werden enkele aanvullende analyses uitgevoerd. Ten eerste werd onderzocht of de periode na scheiding in jaren een effect had op het welbevinden van adolescenten, maar dit bleek niet het geval te zijn, zie Tabel 5. Daarnaast bleek de periode na scheiding ook geen significant interactie-effect te hebben met woonafstand. Naast de variabele woonafstand werd in de dataverzameling ook de woonsituatie van adolescenten uitgevraagd. De woonsituatie werd gemeten door middel van diverse antwoordcategorieën variërend tussen: "ik woon bij één ouder en heb soms of regelmatig contact met de andere ouder", "ik woon afwisselend bij beide ouders" en "ik woon alleen bij één ouder en heb geen contact met de andere ouder". Door te filteren op de verschillende woonsituaties werd onderzocht of de positieve samenhang tussen

woonafstand en welbevinden verklaard kon worden door adolescenten die voornamelijk bij één ouder woonden of zelfs enkel met één ouder contact hadden. Deze regressieanalyses bleken wederom significant, maar ook hier was er sprake van een positieve samenhang bij verschillende woonsituaties. Een grote woonafstand bleef dus redelijk consistent een positieve voorspeller van het welbevinden ongeacht de woonsituatie van adolescenten.

Tabel 5

Correlatietabel waarbij duur sinds scheiding is opgenomen

	1.	2.	3.	4.	5.
1.Woonafstand	-				
2.Contactfrequentie	-.131*	-			
3.Coparenting	-.014	.036	-		
4.Welbevinden	.128*	-.063	.403**	-	
5.Duur sinds scheiding	.079	-.073	.053	.022	-

*Noot. Het eerste getal onder de correlatiecoëfficiënt representeert de N, gevolgd door de p-waarde van de correlatie. ** $p < .001$, * $p < .10$*

Conclusie/Discussie

Het huidige onderzoek richt zich op het welbevinden van adolescenten met gescheiden ouders en enkele factoren die daarbij een rol spelen. Uit de literatuur blijkt dat scheiding een hoge associatie heeft met lagere niveaus van het welbevinden van adolescenten (King et al., 2017; Amato, 2010). Over het algemeen hebben zij een hoger risico op gedrags-, psychische en academische problemen (Amato, 2000, 2010; Lansford, 2009). Ondanks dat het aantal scheidingen de afgelopen jaren redelijk stabiel is gebleven, is er wel een stijging te zien van adolescenten die niet bij beide ouders wonen (CBS, 2018, 2020). Ook is er een toename van het aantal ouders dat na scheiding kiest voor coparenting mede door de invoering van de Wet bevordering voortgezet ouderschap en zorgvuldige scheiding (Poortman & van Gaalen, 2017). In het huidige onderzoek wordt er specifiek gekeken of woonafstand, contactfrequentie en kwaliteit van coparenting samenhang hebben met het welbevinden en omgekeerd.

Samenhang woonafstand en welbevinden

Op basis van de literatuur werd een negatieve samenhang verwacht tussen woonafstand en welbevinden. De resultaten in dit onderzoek lieten echter een positieve samenhang zien. Dit betekent dat een grotere woonafstand juist samenhangt met een hoger niveau van welbevinden en omgekeerd. Deze bevinding staat haaks op de huidige praktijk waarbij ouders vaak op redelijke afstand van elkaar gaan wonen (CBS, 2020). De onderbouwing hierbij is dat de kinderen hierdoor zelfstandig bij beide ouders langs

blijven gaan en vanuit beide woningen hun school, sport, hobby's en vrienden kunnen bereiken (Bakker en Mulder, 2013; Gram-Hanssen en Bech-Danielsen, 2008). Ook additionele analyses waarin periode na scheiding, woonsituatie, leeftijd en sekse werden meegenomen konden hier binnen het huidige onderzoek geen verklaring bieden. Een mogelijke verklaring voor de positieve samenhang tussen woonafstand en welbevinden wordt wel gevonden in het onderzoek van Kalil et al. (2011). Zij beschreven dat een grotere fysieke afstand tussen hoogopgeleide ouders na scheiding kan zorgen voor minder conflicten tussen de ex-partners en indirect hun kinderen tegen deze conflicten beschermt. Dit wordt ook beschreven door Rasmussen en Stratton (2016) en daarnaast geven zij aan dat adolescenten betere schoolresultaten behalen en specifiek meisjes betere gedragsresultaten tonen wanneer er sprake is van een grotere woonafstand. Een kleinere woonafstand zou mogelijk kunnen resulteren in een groter aantal wisselingen tussen ouderlijke huizen, hetgeen een negatief effect kan hebben op adolescenten.

Samenhang contactfrequentie en welbevinden

In tegenstelling tot de hypothese wordt er in het huidige onderzoek geen samenhang gevonden tussen contactfrequentie en welbevinden. Deze samenhang werd wel verwacht in de vorm van een positief verband, onder andere omdat adolescenten die hun vader minder frequent zien over het algemeen een minder sterke band met hem hebben (CBS, 2020; Spruijt & Duindam, 2009). Mogelijk speelt hierin de kanttekening van Poortman (2018) een rol, zij stelt dat de kwaliteit van het contact en de rol van de opvoeder voorafgaand aan de scheiding een belangrijke predictor in de samenhang met welbevinden speelt. King en Sobolewski (2006) hebben daarnaast aangegeven dat contactfrequentie op zichzelf niet zozeer van invloed is op het welbevinden van adolescenten, maar de relatie met de ouder wel. Een hogere contactfrequentie kan vervolgens een positieve bijdrage leveren aan het ontwikkelen van de relatie tussen ouder en adolescent.

Samenhang coparenting en welbevinden

Uit het huidige onderzoek blijkt dat een hoge kwaliteit van coparenting positief samenhangt met het niveau van welbevinden van adolescenten en omgekeerd. Dit komt overeen met de hypothese die voorafgaand aan dit onderzoek is opgesteld. Ook door Nielsen (2011) en Wadsby et al. (2014) werd dit beschreven, zij gaven aan dat adolescenten die opgroeien middels co-ouderschap even goed of zelfs beter functioneren dan adolescenten die voornamelijk bij één ouder verblijven. Met name wanneer binnen een co-ouderschap een coöperatieve vorm van coparenting wordt gehanteerd, vermindert dit de ontwikkeling van probleemgedrag bij adolescenten (Lamela et al., 2015).

Samenhang hoofdeffecten, interactie-effecten en welbevinden

In de literatuur wordt beschreven dat niet voor alle kinderen met gescheiden ouders dezelfde uitkomsten op het niveau van welbevinden gelden. Er zijn namelijk veel complexe combinaties van factoren aanwezig die hierop van invloed kunnen zijn (Lansford, 2009). Op basis van de literatuur werd er bij alle drie de onderzochte factoren een samenhang verwacht met welbevinden: positief voor coparenting en contactfrequentie en negatief voor de woonafstand. Uit het onderzoek bleek echter dat er voor coparenting en woonafstand sprake was van een positieve samenhang op welbevinden en omgekeerd. Hoewel voorgaand onderzoek laat zien dat contactfrequentie zou samenhangen met welbevinden (CBS, 2020; Spruijt & Duindam, 2009) werd dit in het model met alle factoren tezamen ook niet gevonden. Kwaliteit van coparenting bleek wederom de sterkste positieve voorspeller van welbevinden. En woonafstand bleek hier significant in plaats van trendsignificant in vergelijking met het model waarin woonafstand en welbevinden apart werden meegenomen. Echter, wanneer coparenting en woonafstand werden samengenomen in een interactie-effect bleek dat er een trend significante negatieve samenhang werd gevonden. Dit betekent dat wanneer er sprake is van een grote woonafstand en de kwaliteit van coparenting hoog is, dit samenhangt met een lager niveau van welbevinden bij adolescenten en omgekeerd. Mogelijk is dit opvallende resultaat te verklaren doordat adolescenten waarbij de woonafstand tussen ouders kleiner is juist vaker van ouderlijke huizen moeten wisselen met een negatief effect op het welbevinden (Rasmussen & Stratton, 2016). De overige interactie-effecten bleken niet significant.

Praktische implicaties

Het huidige onderzoek heeft gebruik gemaakt van recent verzamelde data. De steekproef was echter niet heel groot (N=188) en met name bij woonafstand ontbraken een groot deel van de gegevens waardoor gebruik is gemaakt van schattingen op basis van groepsgemiddelden om deze lacunes op te vullen. Samenhang tussen het welbevinden van adolescenten en de verschillende factoren bleek door diverse combinaties van deze factoren complex. Waar een grote woonafstand op zichzelf - tegen de verwachting in - bleek samen te hangen met een hoger niveau van welbevinden, bleek dit in combinatie met een hoge kwaliteit van coparenting juist samen te hangen met een lager niveau van welbevinden. Mogelijk kan toekomstig onderzoek de samenhang tussen welbevinden en wisselingen tussen ouderlijke huizen van adolescenten verder onderzoeken, zoals ook geïmpliceerd in onderzoek van Rasmussen en Stratton (2016). Wanneer ouders dicht bij elkaar wonen kan dit resulteren in meer wisselingen tussen ouderlijke huizen. Het is interessant om te meten of deze wisselingen samenhangen met het welbevinden van adolescenten.

De kwaliteit van de coparenting tussen gescheiden partners blijkt uit dit onderzoek de belangrijkste rol te spelen in het voorspellen van het welbevinden van adolescenten. Tezamen met voorgaande bevindingen kan hierdoor geconcludeerd worden dat de afstand tussen de ouderlijke huizen en de kwaliteit van de coparenting tussen gescheiden ouders onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. In tegenstelling tot de hypothese bleek de hoeveelheid contact die de adolescenten met hun ouders hadden niet zo zeer verbonden met het welzijn van adolescenten. Voor toekomstig onderzoek is het interessant om het verschil in sekse hierin te onderzoeken. Ook lijken de kwaliteit van het contact en de rol van de opvoeder voorafgaand aan de scheiding een belangrijke predictor in de samenhang met het welbevinden (Poortman, 2018).

Er is getracht te verklaren waarom een grotere afstand tussen ouderlijke woningen een positieve voorspeller is van het welbevinden van adolescenten en omgekeerd, echter deze verklaring is binnen het huidige onderzoek niet gevonden. Mogelijk kan vervolgonderzoek zich hier verder op richten. Hierin kan bijvoorbeeld de sociaaleconomische status en de mate van conflicten tussen ouders worden meegenomen. Zo werd in eerder onderzoek gevonden dat wanneer hoogopgeleide ouders verder uit elkaar wonen hun kinderen indirect tegen hun ruzies beschermd worden. Het is interessant om te onderzoeken hoe dit bijvoorbeeld door adolescenten van ouders met een lage sociaaleconomische status wordt ervaren (Scanlon & Devine, 2001; Kalil et al., 2011). Het huidige model was mogelijk 'te simpel' en daarmee geen goede afspiegeling van de realiteit, waarin er vaak sprake is van een samenspel van complexe factoren (Lansford, 2009). In vervolgonderzoek kunnen daarom bovenstaande suggesties worden meegenomen.

Referenties

Antokolskaia, M. V. (2011). Co-ouderschap in Nederland: Eindelijk duidelijkheid.

Justitiële Verkenningen, 37(6).

<https://research.vu.nl/ws/portalfiles/portal/3029318/jv1106-volledige-tekst%20tcm44-385967.pdf#page=9>

Amato, P. R. (2000). The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of*

Marriage and Family, 62(4), 1269–1287. [https://doi.org/10.1111/j.1741-](https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.01269.x)

[3737.2000.01269.x](https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.01269.x)

Amato, P. R. (2010). Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments.

Journal of Marriage and Family, 72(3), 650–666. [https://doi.org/10.1111/j.1741-](https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x)

[3737.2010.00723.x](https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x)

Anderson, S., Leventhal, T., & Dupéré, V. (2014). Residential mobility and the family

context: A developmental approach. *Journal of Applied Developmental*

Psychology, 35(2), 70–78. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2013.11.004>

Bakker, W., & Mulder, C. H. (2012). Characteristics of post-separation families in the

Netherlands: shared residence versus resident mother arrangements. *GeoJournal*,

78(5), 851–866. <https://doi.org/10.1007/s10708-012-9470-x>

Beckmeyer, J. J., Coleman, M., & Ganong, L. H. (2014). Postdivorce Coparenting

Typologies and Children's Adjustment. *Family Relations*, 63(4), 526–537.

<https://doi.org/10.1111/fare.12086>

Bjarnason, T., Bendtsen, P., Arnarsson, A. M., Borup, I., Iannotti, R. J., Löfstedt, P.,

Haapasalo, I., & Niclasen, B. (2010). Life Satisfaction Among Children in Different

Family Structures: A Comparative Study of 36 Western Societies. *Children &*

Society, 26(1), 51–62. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2010.00324.x>

- Cantril, H. (1967). *The pattern of human concerns*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.
- CBS. (2020). *Meerderheid gescheiden ouders blijft bij elkaar in de buurt*.
<https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2020/04/meerderheid-gescheiden-ouders-blijft-bij-elkaar-in-de-buurt>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2018, 1 mei). *3 op 10 vijftienjarigen wonen niet met beide ouders*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/18/3-op-10-vijftienjarigen-wonen-niet-met-beide-ouders>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020, 14 oktober). *Hoeveel huwelijken eindigen in een echtscheiding?* <https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/specifiek/hoeveel-huwelijken-eindigen-in-een-echtscheiding->
- Cho, Y. (2020). The association between residential mobility and adolescents' health: The mediating role of neighborhood social cohesion. *Journal of Community Psychology*, 48(5), 1469–1480. <https://doi.org/10.1002/jcop.22341>
- Diener, E., & Ryan, K. (2009). Subjective Well-Being: A General Overview. *South African Journal of Psychology*, 39(4), 391–406.
<https://doi.org/10.1177/008124630903900402>
- Feijten, P., & van Ham, M. (2007). Residential mobility and migration of the separated. *Demographic Research*, 17, 623–654.
<https://doi.org/10.4054/demres.2007.17.21>
- Feinberg, M. E. (2003). The Internal Structure and Ecological Context of Coparenting: A Framework for Research and Intervention. *Parenting*, 3(2), 95–131.
https://doi.org/10.1207/s15327922par0302_01

- Frisco, M. L., Muller, C., & Frank, K. (2007). Parents? Union Dissolution and Adolescents? School Performance: Comparing Methodological Approaches. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 721–741. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00402.x>
- Gasper, J. A. F., Stolberg, A. L., Macie, K. M., & Williams, L. J. (2008). Coparenting in Intact and Divorced Families: Its Impact on Young Adult Adjustment. *Journal of Divorce & Remarriage*, 49(3–4), 272–290. <https://doi.org/10.1080/10502550802231924>
- Gram-Hanssen, K., & Bech-Danielsen, C. (2008). Home Dissolution: What Happens After Separation? *Housing Studies*, 23(3), 507–522. <https://doi.org/10.1080/02673030802020635>
- Johnsen, I. O., Litland, A. S., & Hallström, I. K. (2018). Living in Two Worlds – Children’s Experiences After Their Parents’ Divorce – A Qualitative Study. *Journal of Pediatric Nursing*, 43, e44–e51. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2018.09.003>
- Kalil, A., Mogstad, M., Rege, M., & Votruba, M. (2011). Divorced Fathers’ Proximity and Children’s Long-Run Outcomes: Evidence From Norwegian Registry Data. *Demography*, 48(3), 1005–1027. <https://doi.org/10.1007/s13524-011-0046-z>
- King, V., Boyd, L. M., & Pragg, B. (2017). Parent–Adolescent Closeness, Family Belonging, and Adolescent Well-Being Across Family Structures. *Journal of Family Issues*, 39(7), 2007–2036. <https://doi.org/10.1177/0192513x17739048>
- King, V., & Sobolewski, J. M. (2006). Nonresident Fathers’ Contributions to Adolescent Well-Being. *Journal of Marriage and Family*, 68(3), 537–557. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2006.00274.x>
- Lamela, D., Figueiredo, B., Bastos, A., & Feinberg, M. (2015). Typologies of Post-divorce Coparenting and Parental Well-Being, Parenting Quality and Children’s

- Psychological Adjustment. *Child Psychiatry & Human Development*, 47(5), 716–728. <https://doi.org/10.1007/s10578-015-0604-5>
- Lansford, J. E. (2009). Parental Divorce and Children's Adjustment. *Perspectives on Psychological Science*, 4(2), 140–152. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6924.2009.01114.x>
- Meggiolaro, S., & Ongaro, F. (2014). Family contexts and adolescents' emotional status. *Journal of Youth Studies*, 17(10), 1306–1329. <https://doi.org/10.1080/13676261.2014.918246>
- Mulder, C. H., & Malmberg, G. (2011). Moving Related to Separation: Who Moves and to What Distance. *Environment and Planning A: Economy and Space*, 43(11), 2589–2607. <https://doi.org/10.1068/a43609>
- Nielsen, L. (2011). Shared Parenting After Divorce: A Review of Shared Residential Parenting Research. *Journal of Divorce & Remarriage*, 52(8), 586–609. <https://doi.org/10.1080/10502556.2011.619913>
- Poortman, A. - R. (2018). Postdivorce Parent–Child Contact and Child Well-being: The Importance of Predivorce Parental Involvement. *Journal of Marriage and Family*, 80(3), 671–683. <https://doi.org/10.1111/jomf.12474>
- Poortman, A.-R., & van Gaalen, R. (2017). Shared Residence After Separation: A Review and New Findings from the Netherlands. *Family Court Review*, 55(4), 531–544. <https://doi.org/10.1111/fcre.12302>
- Rasmussen, A. W., & Stratton, L. S. (2016). How distance to a non-resident parent relates to child outcomes. *Review of Economics of the Household*, 14(4), 829–857. <https://doi.org/10.1007/s11150-016-9338-9>

- Sands, A., Thompson, E. J., & Gaysina, D. (2017). Long-term influences of parental divorce on offspring affective disorders: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Affective Disorders, 218*, 105–114.
<https://doi.org/10.1016/j.jad.2017.04.015>
- Scanlon, E., & Devine, K. (2001). Residential Mobility and Youth Well-Being: Research, Policy, and Practice Issues. *Journal of Sociology and Social Welfare, 28*(1), 119–138.
- Schum, L., & Stolberg, A. L. (2007). Standardization of the Co-Parenting Behavior Questionnaire. *Journal of Divorce & Remarriage, 47*(3–4), 103–132.
https://doi.org/10.1300/j087v47n03_06
- Spruijt, E., & Duindam, V. (2009). Joint Physical Custody in The Netherlands and the Well-Being of Children. *Journal of Divorce & Remarriage, 51*(1), 65–82.
<https://doi.org/10.1080/10502550903423362>
- Steinbach, A. (2018). Children's and Parents' Well-Being in Joint Physical Custody: A Literature Review. *Family Process, 58*(2), 353–369.
<https://doi.org/10.1111/famp.12372>
- Thomas, M. J., Mulder, C. H., & Cooke, T. J. (2017). Linked lives and constrained spatial mobility: the case of moves related to separation among families with children. *Transactions of the Institute of British Geographers, 42*(4), 597–611.
<https://doi.org/10.1111/tran.12191>
- van Dijk, R., van der Valk, I. E., Deković, M., & Branje, S. (2020). A meta-analysis on interparental conflict, parenting, and child adjustment in divorced families: Examining mediation using meta-analytic structural equation models. *Clinical Psychology Review, 79*, 101861. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2020.101861>

- Vanassche, S., Sodermans, A. K., Matthijs, K., & Swicegood, G. (2013). Commuting between two parental households: The association between joint physical custody and adolescent wellbeing following divorce. *Journal of Family Studies, 19*(2), 139–158. <https://doi.org/10.5172/jfs.2013.19.2.139>
- Viry, G. (2014). Coparenting and Children's Adjustment to Divorce: The Role of Geographical Distance from Fathers. *Journal of Divorce & Remarriage, 55*(7), 503–526. <https://doi.org/10.1080/10502556.2014.950900>
- Wadsby, M., Priebe, G., & Svedin, C. G. (2014). Adolescents With Alternating Residence After Parental Divorce: A Comparison With Adolescents Living With Both Parents or With a Single Parent. *Journal of Child Custody, 11*(3), 202–215. <https://doi.org/10.1080/15379418.2014.943448>
- Weaver, J. M., & Schofield, T. J. (2015). Mediation and moderation of divorce effects on children's behavior problems. *Journal of Family Psychology, 29*(1), 39–48. <https://doi.org/10.1037/fam0000043>